

MAT 3019 SAYILAR TEORİSİ BÜTÜNLEME SORULARI

Ad-Soyad:.....

26.01.2015

No :.....

Soru 1) n bir doğal sayı olmak üzere $A=6n+5$ şeklindeki her sayının aynı türde bir asal çarpanının bulunduğunu gösteriniz.

$6n+5$ türündeki bir sayının 6 modundaki asal çarpanları k bir tamsayı olmak üzere ya $6k+1$ ya da $6k+5$ formundadır. İddianın tersine tüm çarpanların $6k+1$ formunda olduğunu varsayarsak bunların çarpımı da aynı formda olur ve $6n+5$ 'e eşit olamaz. Yani en az bir tane $6k+5$ türünde asal çarpan olmalıdır.

Soru 2) Üç tamsayının kareleri toplamı 4 modunda hangi değerleri alamaz, açıklayınız.

Çift sayıların karesi 4 modunda 0'a; tek sayıların karesi 4 modunda 1'e denktir. Tüm ihtimalleri düşünürsek 3 tam karenin toplamının 0, 1, 2 ve 3 olabileceği görülür. Yani 4 modundaki her değeri alacaktır.

Soru 3) Hangi n doğal sayıları için 5^n-5 farkı n ile bölünebilir? Açıklayınız.

$n = 5$ ise 5^5-5 farkı 5 ile bölünür. n , 5'ten farklı bir asal ise Fermat'ın küçük teoremi gereği $(5, n) = 1$ olur ve $5^{n-1} \equiv 1 (n)$ veya denk olarak $5^n \equiv 5 (n)$ yazılabilir. Bu da 5^n-5 farkının n ile bölünebildiğini gösterir. Son olarak n asal değilse Euler teoremi gereğince $(5, n) = 1$ iken $5^{\phi(n)} \equiv 1 (n)$ olur. Bu da 5^n-5 farkıyla ilgili bir bilgi vermeyeceğinden bu farkın n ile bölünüp bölünmeyeceği açık değildir.

Soru 4) Hangi n tamsayıları için $2^{2n}-1$ sayısının asal olacağını açıklamalı olarak belirleyiniz.

$2^{2n}-1 = (2^n-1)(2^n+1)$ olup $2^{2n}-1$ farkının asal olması için bu iki çarpanın birinin 1 olması gerekir. İkinci çarpan 1'den büyük olduğundan ilk çarpan olan $2^n-1 = 1$ olmak zorundadır. Buradan $2^n=2$ ve $n=1$ bulunur.

Soru 5) Pozitif bölenlerinin toplamı 465 olan doğal sayıyı belirleyiniz.

$465 = 3 \cdot 5 \cdot 31 = 15 \cdot 31 = 5 \cdot 93 = 3 \cdot 155$ şeklinde düşünülebilir. p^n şeklindeki her bir asal kuvvet çarpanı için pozitif bölenlerin toplamı

$$\frac{p^{n+1}-1}{p-1} = p^n + p^{n-1} + p^{n-2} + \dots + p^2 + p + 1$$

olacağından yukardaki yazılımlarda $1+2+4+8+16+\dots$, $1+3+9+27+\dots$, $1+5+25+125+\dots$ gibi toplamlardan uygun olanları seçmeliyiz. $31 = 1+5+25$ ve $15 = 1+2+4+8$ olduğundan aranan sayı $8 \cdot 25 = 200$ olur.

Süre 70 dakikadır. Başarılar. inc